

Заради зачувување на достоинството на професијата и развивање и унапредување на моралните вредности на академската заедница, поттикнати од длабоките уверувања во вредноста, знаењето и свеста за одговорноста на универзитетските наставници, соработници и истражувачи, како и останатите вработени на Универзитетот „Гоце Делчев“ – Штип, Универзитетскиот сенат во согласност со член 52, став 28 од Законот за високото образование донесе

ЕТИЧКИ КОДЕКС

Преамбула

Етичкиот кодекс на Универзитетот „Гоце Делчев“ – Штип има за цел на членовите на академската заедница, како и на останатите вработени на Универзитетот да им ги приближи моралните начела, според кои ќе се водат во нивниот професионален живот и кои ќе им помогнат во секојдневното одлучување.

Етичкиот кодекс е составен од два дела: Академски етички кодекс и Кодекс на однесување и облекување.

Академскиот етички кодекс се однесува на сите членови на академската заедница, додека Кодексот на однесување и облекување поставува стандарди за професионално однесување и облекување на сите вработени при Универзитетот (наставнички, соработнички, истражувачки, административен и технички кадар).

Со прифаќањето на овој Кодекс, вработените се обврзуваат доследно да ги почитуваат пропишаните етички начела, кои секогаш обезбедуваат заштита на интересот на Универзитетот, личниот углед и достоинство, угледот и достоинството на студентите и сите останати со кои соработуваат.

Бидејќи ниту еден кодекс на однесување не може да го предвиди и опфати секое деловно сценарио или да ги одреди сите елементи на прифатливо однесување, доброто деловно расудување и здравиот разум се најдобар водич во случаи кога овој Кодекс на однесување не опфаќа одредено прашање или околност.

Етичкото однесување треба да произлегува од личната посветеност на етичките принципи и од желбата секогаш да се настапува со морален интегритет. Ваквиот однос ќе придонесе за поголема хуманост и правичност во работата и поставување на високо морална работна култура.

Општествена мисија

Улогата и задачите на членовите на академската заедница се создавање, заштита и пренесување на знаењата за обезбедување на социјална и економска благосостојба и напредок на општеството, подготвување на студентите за занимања во кои е потребна примена на научни откритија и стручни знаења, културна и јазична разновидност, поттикнување на технолошкиот развој, развој на уметностите, техничката култура и спортот.

Член 1

Наставничкиот и соработничкиот кадар во својата работа, делување и однесување се должни да ги почитуваат етичките начела, принципите на научната вистина и критичност и да го штитат угледот на Универзитетот.

Наставничкиот и соработничкиот кадар се должни со својот авторитет да застапуваат позитивни академски вредности кои ќе ги пренесуваат на пошироката академска заедница.

Член 2

Наставничкиот и соработничкиот кадар треба да се однесуваат според начелата на академската слобода, етичката и интелектуалната одговорност, и да ги негуваат вредностите на различното мислење и личната иницијатива.

Член 3

Наставата и слободата во истражувањето се примарни вредности во универзитетскиот живот.

Член 4

Професионалната слобода, научната љубопитност и истражувачкиот дух не треба да бидат оправдување за повреда на основните права на човекот и достоинството на колегите или другите граѓани. Воннаставните активности на наставничкиот и соработничкиот кадар не смеат да го загрозуваат квалитетот на наставната и научната работа.

Член 5

Професионалната слобода е иманентна должност на членовите на академската заедница за унапредување на сопствените знаења и компетенции, за развивање и поттикнување на критичката мисла, за воздигнување на академската слобода и слободата на духот.

Член 6

Наставната и истражувачка дејност на наставниците, соработниците и истражувачите на Универзитетот мора да биде морално и интелектуално независна од секаков политички авторитет и економска моќ.

Член 7

Наставничкиот и соработничкиот кадар се должни да ја чуваат слободата на наставната и на научноистражувачката работа и да ја штитат честа на професијата. Тие не смеат да го злоупотребуваат авторитетот на својата професија заради остварување на лични интереси за која било цел.

Член 8

Наставничкиот и соработничкиот кадар се должни да ги промовираат хуманистичките принципи и човековите права, да ги развиваат интелектуалните вештини, да ја поддржуваат толеранцијата и отвореноста и да ја поттикнуваат професионалната љубопитност.

Член 9

Кога членот на академската заедница ќе оцени дека од него се бара делување кое е во спротивност со неговите етички начела или лични научни и интелектуални уверувања или совест, должен е да покрене расправа за таа тема.

Член 10

Наставничкиот и соработничкиот кадар се слободни во развивањето оригинални методи на истражување и сопствен стил на предавање.

Член 11

Припадниците на наставничкиот и соработничкиот кадар не смеат да ги користат средствата за масовна комуникација само за сопствено промовирање.

Кога настапуваат како приватни лица, припадниците на наставничкиот и соработничкиот кадар се должни да спречат создавање на впечаток дека зборуваат од името на нивните колеги, односно во име на Универзитетот.

Припадниците на наставничкиот и соработничкиот кадар не смеат да го злоупотребуваат академскиот авторитет заради остварување на своите лични, семејни и политички интереси.

Одговорност кон студентите

Член 12

Најголема одговорност на наставничкиот и соработничкиот кадар е да придонесе за интелектуалниот развој на студентите.

Член 13

Наставничкиот и соработничкиот кадар се должни да го почитуваат достоинството на студентите и не смеат да прават разлики врз основа на раса, боја, вера, пол, национално потекло, брачна состојба, политичко или верско убедување, семејно или социјално потекло.

Член 14

Наставничкиот и соработничкиот кадар треба да ги поттикнуваат своите студенти на слободен и сериозен пристап кон учењето, применувајќи ги најдобрите морални, професионални и стручни стандарди во наставата.

Член 15

Исклучителни критериуми во оценувањето на студентите се: знаењето, разбирањето и вложениот труд. Наставничкиот и соработничкиот кадар се должни доследно да им се спротивставуваат на сите интервенции кои влијаат на објективноста во вреднувањето и оценувањето на трудот на студентите.

Член 16

Наставничкиот и соработничкиот кадар не смеат да ги условуваат студентите со купување на литература или други наставни помагала, како и материјални и други изнудувања, не смеат посредно или непосредно да ги искористуваат, злоупотребуваат, шиканираат, уценуваат и дискриминираат студентите, ниту кон нив да се однесуваат на недоличен начин или на кој било друг начин што го навредува нивното достоинство.

Член 17

Наставничкиот и соработничкиот кадар не смеат да ги спречуваат студентите да преземаат независно истражување и да трагаат по знаење, ниту да ги спречуваат во пристапот на нивните различни гледишта.

Член 18

Наставничкиот и соработничкиот кадар се должни да вложат разумен труд за да ги заштитат студентите од околности кои се штетни за нивното учење, здравје или безбедност.

Одговорност кон колегите

Член 19

Членовите на академската заедница треба да негуваат колегијален однос, заснован на меѓусебно почитување и разбирање, водејќи сметка за заедничките академски вредности.

Член 20

Членовите на академската заедница поддржуваат културна, општествена, политичка, филозофска, верска и економска разновидност, што е исклучително богатство кое треба во потполност да се почитува.

Член 21

Морална обврска на членовите на академската заедница е да укажуваат на неетичкото однесување на своите колеги, односно кршењето на одредбите од овој Кодекс.

Член 22

Во наставно-научната работа, јавното дејствување и во меѓусебните односи, членовите на академската заедница се должни да негуваат култура на аргументиран дијалог.

Член 23

Воздржување од конструктивни критики поради лични интереси или игнорирање на туѓите трудови поради професионална и лична нетрпеливост е недозволиво. Членовите на академската заедница се должни да го почитуваат личното и професионално достоинство на помладите колеги и да се грижат за нивниот наставен и научен развој.

Наставничкиот кадар е должен да ја почитува и брани творечката слобода на соработниците.

Одговорност кон институцијата

Член 1

Вработените на Универзитетот се должни да ги чуваат интегритетот и достоинството на институцијата и своите работни задачи да ги извршуваат одговорно, совесно, чесно и посветено.

Член 2

Информациите што вработените ги добиваат во текот на работното време, извршувајќи ги своите работни задачи, не треба да ги пренесуваат и коментираат во јавноста, со цел да се спречи злоупотребата на информациите, ширење на шпекулации и нарушување на угледот на Универзитетот.

Член 3

Средствата на Универзитетот, како: информации, опрема, материјали, софтвер, хардвер, интелектуална и вкупна сопственост и имот на Универзитетот, претставуваат вредни ресурси кои се во сопственост или се лиценцирани, или на друг начин му припаѓаат на Универзитетот и треба да се употребуваат единствено за цели на Универзитетот.

Заштитата на оваа сопственост од загуба, штета или кражба е обврска на сите вработени. Ниту едно лице не смее да ги употребува средствата или имотот за лични потреби и лична корист, ниту да ги отуѓува, продава или тргува со средствата или имотот без соодветно одобрување.

Член 4

Вработените на Универзитетот не треба да ги користат за приватни цели предметите или опремата што им се на располагање за службени цели.

Вработен на Универзитетот не треба да ги користи за лични потреби службените телефони (освен во случаи на неопходна потреба, итност), компјутерската опрема, телефакс апаратите и апаратите за фотокопирање.

Член 5

Вработен при Универзитетот, кому му е одобрено користење на службено возило, не смее да го користи службеното возило за приватни цели, не смее да превезува лица кои не се вработени на Универзитетот, ниту возилото да го дава на користење на лица кои не се вработени на Универзитетот.

Вработен на Универзитетот кој користи возило купено од проект или апликација треба да го користи возилото согласно со намената за кое е купено.

Вработените на Универзитетот користат ИТ опрема, електронска пошта и Интернет за извршување на своите секојдневни работни задачи и активности, како и за стручно и професионално усовршување.

Вработените на Универзитетот треба да бидат свесни дека контакт остварен со користење на електронска пошта, интернет адреси и домени регистрирани на име на Универзитетот може да создаде впечаток дека таквиот пристап го изразува официјалниот став на Универзитетот.

Следниве користења на ИТ опремата, електронската пошта и Интернетот не се дозволени:

- инсталирање и користење на компјутерски игри, како и апликации кои не се потребни за извршување на работните задачи;
- печатење и скенирање на приватни документи, слики, други материјали и информации;
- снимање на податоци (документи, слики, мултимедиски и слично) за приватни цели на преносни мемориски уреди (CD, DVD и слично);
- праќање на приватни електронски пораки од службената електронска адреса на Универзитетот;
- пребарување, пристап и печатење на текстуални, графички и мултимедијални информации кои ги преминуваат општо усвоените стандарди на добар вкус и етика;
- служење со „он-лајн“ игри, тестови и други забавни содржини (филмови, спотови, музика и сл.), како носители на потенцијални опасности за сигурноста на компјутерските системи на Универзитетот и забавување на брзината на Интернетот;
- извршување на какви било незаконски активности или активности кои на кој било начин би наштетиле на угледот на Универзитетот и ги прекршуваат нормите на однесување на вработените;
- извршување на приватни активности, како што се купување на стока и примање на услуги „он-лајн“, продажба на стока, давање на услуги и рекламирање на истите;
- вклучување во која било активност на политичко лобирање, промовирање на политички партии, собирање средства за исти и останати политички активности и
- ширење на нетрпеливост по расна, национална, верска, политичка и друга основа.

Вработените на Универзитетот се посебно одговорни за:

- рационално користење на ИТ опремата и интернет пристапот;
- придржување на сигурносната политика и процедура во користењето на ИТ опремата, електронската пошта и интернет сервисот, и воздржување од која било пракса која може да ги загрози компјутерските системи и податоците на Универзитетот;
- одговорно однесување при интернет комуникацијата, затоа што вработениот го претставува угледот на Универзитетот, дури и кога го користи Интернетот за приватни цели.

Вработените се должни да го почитуваат работното време на Универзитетот, кое е утврдено со Решение на ректорот.

Евиденцијата за присуството и отсуството од работното место се врши електронски, со картички за идентификација, преку систем кој е инсталиран на влезот во секој кампус, каде се истакнати шифри за евидентирање.

Доцнење и предвремено напуштање на работното место, неоправдано отсуство, користење на пауза подолго и надвор од предвидениот термин за користење, се сметаат за дисциплинска неуредност и влијаат на квалитетот на извршување на работните задачи, како и на нарушување на угледот на Универзитетот.

Забрането е евидентирање на присуство за други вработени и во нивно име. Обезбедувањето на Универзитетот е задолжено да се грижи за правилното евидентирање на вработените.

Заради заштита на здравјето на вработените и на студентите и заштита на квалитетот на воздухот во работните простории, во просториите на Универзитетот е забрането пушење. Знакот за забрането пушење е јасно и видливо истакнат во сите простории на Универзитетот, освен во просториите каде пушењето е дозволено.

Пушењето е дозволено на терасите. Забрането е пушење пред влезот на објектите на Универзитетот.

Во согласност со Законот за пушење („Службен весник на РМ“, бр.103 од 19.8.2008 година), секое правно лице кое нема да го почитува Законот ќе биде казнето со глоба во износ од 2.000 до 4.500 евра во денарска противвредност, а казна ќе заработат и одговорното лице (деканот на единицата на Универзитетот), со глоба од 500 до 1.000 евра во денарска противвредност, и физичкото лице, кому казната ќе му се изрече на местото на прекршокот, со глоба во износ од 150 до 300 евра во денарска противвредност.

Глобата за правното лице во износ од 2.000 до 4.500 евра во денарска противвредност ќе биде наплатена од одговорното лице на единицата на Универзитетот и прекршителот, од делот - плата од сопствени приходи на Универзитетот, согласно со Правилникот за утврдување и исплата на плати и надоместоци од плати и други надоместоци на вработените на Универзитетот „Гоце Делчев“ - Штип.

На Универзитетот „Гоце Делчев“ се практикува неформален и формален деловен кодекс за облекување, што има за цел да им овозможи комфортно работење на вработените и да промовира професионален изглед кај клиентите, студентите и деловните соработници на Универзитетот.

Формалниот деловен кодекс на облекување се однесува на дел од администрацијата, која има директен контакт со надворешни лица, како што се: вработените во Службата за студентски прашања, техничкиот персонал, техничките секретари на деканите и вработените во Ректоратот.

Формалниот деловен кодекс на облекување подразбира костум (тегет боја), бела или сина кошула со долги ракави и вратоврска (која се носи во одреден период од годината, односно од октомври до мај) за мажите и костим (здолниште со должина под колената и сако) со бела или сина кошула за жените.

Неформалниот деловен кодекс на облекување на вработените (дел од администрацијата, наставниците и соработниците на Универзитетот) им дава насоки за облекување, при што тие имаат слобода во одлучувањето и изборот на облеката која ќе ја носат, водејќи сметка за прифатливоста и неприфатливоста на одреден вид.

Неприфатлива облека е:

- облека која вообичаено се користи во домот, во ноќни клубови или за спортски активности;
- облека која премногу ги открива грбот, градите, стапалата, стомакот или долната облека на вработениот;
- облека која е неиспеглана, истуткана, нечиста, изветвена, прозирна или со големи засеци и деколтеа;
- облека која содржи зборови, изрази или слики кои можат да бидат навредливи или неприфатливи за другите вработени и за клиентите и соработниците на Универзитетот;
- фармерки (залепени, тесни, искинати, избледени), тренирки, бермуди, панталони со прерамки, куси панталони, тесни панталони (хеланки) или други кои се припиени до телото;
- кусо и тесно здолниште со должина над колената, мини-здолниште, здолниште со преклоп и на запетлување, летен фустан, облека за плажа и фустан со прерамки;
- тесна маичка со прерамки или без ракави, горна облека која го истакнува стомакот, кошула која се носи надвор од здолништето или панталоните, маица со навредливи зборови, лого, слики, карикатури или слогани; горна облека со качулка, обична т-маица со куси ракави (освен ако не се носи под друга блуза, кошула, палто или фустан);
- обувки со отворен преден дел (при што се гледаат прстите);
- капа, кога се носи во работните простории.

Генерално прифатлива облека е:

- панталони со нормална широчина и со рабови или без нив, направени од памук, волна или синтетички материјали, кои се носат со ремен;
- неформален фустан или здолниште, со должина до или под колена;
- кошула со долги или куси ракави, џемпер, поло маица и блуза со висок вратник;
- спортско палто или сако од костум/костим, доколку не се во спротивност со генералните насоки;
- спортски чевли, мокасинки, клопки, патики, чизми, сандали и чевли со потпетици (во топлиот период од годината е прифатливо да не се носат чорапи);
- на официјални настани се препорачува построг деловен кодекс на облекување, кој за мажите претпочита деловен костум со кошула и вратоврска;
- накит, шминка, парфем и тоалетна вода, кои се прифатливи во рамките на деловната пристојност.

Вработените на Универзитетот се охрабруваат да се однесуваат и во согласност со напишаните правила и начела на академските институции, како и универзалните стандарди на професионално академско однесување.

Овој Кодекс треба да биде толкуван и применуван така што на најефикасен начин ќе се остварат целите и ќе се потврдат вредностите кои се искажани во Преамбулата.

Во случај на етичка дилема, вработениот може да се обрати до Ректорската управа за нејзино разрешување.

Ректорската управа ја утврдува одговорноста и изрекува мерки за повреда на етичките начела, согласно со овој Кодекс, донесен од страна на Универзитетскиот сенат.

Етичкиот кодекс стапува на сила и задолжително ќе се применува по негово објавување во „Универзитетски гласник“.

**Претседател на Универзитетски сенат
Ректор,
проф. д-р Саша Митрев, с.р.**